

Kérlekint csak akkor küldünk vissza, ha bűnyet mellőzünk. Kérlekintek hat hatnál tovább nem írunk.

Szerkesztőség:
Diz., Befejejtés
szon 41.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NÖTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Cikkjeit csak a szerző engedelmével, lapunk egyéb tartalmát A NŐ és a társadalom megnevezés mellett szabad átvonni.

Kiadóhivatal:
Andrássy-út 25.
Telefon 80-78.

TARTALOM: H. v. Gerlach-Berlin: Nők mint választók. – Zigány Zoltán: A csurgó irgalom. – S z e n c z y Margit: A posta, távirda és távbeszélő női alkalmazottai. – Ferenczi Sándor dr.: Női ruházat. – Glosszák. – Laura Frost - K ö n i g s b e r g: A nő a közéletben. – A cselédek megrendszabályozása. – Szemle. – Irodalom. – (sch. r.): Multatuli – Franziska Mann-Berlin: Hogyan vészett el Egon számára a jó Isten. – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. – A Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei.

NŐK MINT VÁLASZTÓK

Írta: V. Gerlach Berlin*

Még egy éve sincs, hogy Finnország és Norvégia törvénybe iktatták a nők választójogát és már egy harmadik európai állam is nyomon követi őket: Hollandia kormánya ugyanis egy a női választójogra vonatkozó javaslatot terjesztett a _ parlament elé. Ismét egy bizonyíték a példa meggyőző ereje mellett. A legszilárdabb elméleti bizonyítás is holt betű marad mindaddig, amíg bátor emberek a gyakorlati megvalósításhoz nem látnak. Ha a kísérlet sikerült nyert ügyök van. Senki sem törődik akkor már az új intézmény filozófiai indokaival és jogi alapjával. A siker győzelmesen tipor le minden képzelhető ellenvetést. Mert hiába, a siker örök idők óta az egyetlen megdönthetetlen argumentum, néhány számba nem vehető kivételtől eltekintve.

Hogy épen Hollandia kormánya foglal ily gyorsan állást a nők választójoga mellett, azzal magyarázható, hogy ott a királyi hatalmat nő gyakorolja. Hollandia közéletében a néparlament, mellett Vilma királynő a legfontosabb tényező. Férje, Henrik meklenburgi herceg fontos tényező lehet a királynő magánéletében és ily módon bizonyára van némi befolyása az államügyekre is, hivatalosan azonban ő is csak egy polgára Hollandiának, mint feleségének millió és millió más alattvalója.

Nincs drasztikusabb példa a nő és férfi közötti, a legtöbb országban még ma is fennálló

* Szerző, a német Reichstag egyik legelőkelőbb politikusa lekötelezett bennünket e cikk szíves átengedésével.

Szerk.

jogi viszony fonákságának kimutatására, mint Vilma királynő és Henrik herceg példája. Az asszony kinevezi a minisztereket, összehívja az országgyűlést, szentesíti a törvényeket, vezényli a hadsereget és irányítja a külpolitikát. A férfi – egyike a milliányi választópolgároknak, akinek joga van ahhoz, hogy szavazóbárcájával egy milliomodrésben befolyást gyakoroljon adoptált hazájának a sorsára. Tessék már most ilyen körülmények között egy hollandus miniszternek a helyzetét elképzelni, aki a nők választójoga ellen foglal állást! Az ország sorsát egy nő intézi. A női intellektust alkalmasnak tartják arra, hogy az államban a legelső állást foglalja el. A szavazás sokkal csekélyebb jogát azonban megtagadják a királynővel egy nemi lévő összes polgároktól. Ezt a tátongó ellentmondást csak a logika salto mortalejával lehetne átugrani. Vagy tagadják a nő politikai képességeit és akkor nem szabad olyan alkotmányt megtűrni, mely nőt ültet a trónra. Vagy pedig megtűrjük a női uralkodót és ezzel szankcionálják a női választót is.

Ha csak a logika jönne tekintetbe, akkor persze Angliában, Ausztria-Magyarországon és Oroszországban már régen meg kellett volna adni a nőknek a választójogot. Mert Oroszország és Ausztria-Magyarország, legnagyobb uralkodói II. Katalin és Mária Terézia voltak. Angliában pedig a legtöbb eredménnyel Viktoria uralkodott. De hiszen a pusztán észszerű logikának vajmi kevés a befolyása a népek sorsára. Kényszerítő ereje csak a gazdasági és kulturális fejlődés logikájának van.

A kenyérkereső nők száma napról napra növekszik abszolúte is, relatíve is. Az 1895-iki foglalkozási statisztika szerint például Németországban körülbelül 19 millió kenyérkereső

közül csaknem 4 millió a nő. Tehát a kenyérkereső és keresetéből élő népességnek már akkor is több mint 25 százaléka nő volt. Számos megfigyelés bizonyítja, hogy ez az arány azóta még emelkedett a nők javára. Egyre jobban közeledünk a nő gazdasági egyenjogúsításához. Ezzel együtt jár magasabb szellemi kiképzése is. Minden új pálya, amely megnyílik a nő előtt, tágítja látókörét. Egyre nagyobb az igyekezett hogy a nők és férfiak kiképzésének különbségei kiegyenlítessenek.

Minél inkább foglalkoznak a nők kenyérkeresettel, annál inkább érdekükben áll, hogy befolyást nyerjenek a kereseti viszonyokat szabályozó törvényekre. Minél tökéletesebb a kiképzésük, annál szilárdabb a meggyőződésük, hogy époly hozzáértéssel tudnának politikai téren működni, mint a férfiak. E mellett minden tartózkodás nélkül koncedálhatjuk, hogy nagyon sok nő nem „érett” még a választójogra. De vajon „érett” volt-e minden, férfi, amikor ölébe hullt a választójog? Csak a jog gyakorlása hozza meg ezt az érettséget. Ma, amikor még nincsen politikai joguk a nőknek, nem kényszeríti őket semmi sem arra, hogy politikával foglalkozzanak. Ha lesz választójoguk saját érdekükben fognak törődni azokkal a dolgokkal, amelyek elhatározásuktól függenek. Megjegyzendő, hogy a törekvés választójogra, nem választási kötelezettségre irányul. Azoknak a nőknek, akiknek nincsen érzékük a politika iránt, nem kell a jogukkal élniök. Hiszen van még, sajnos, sok férfi is, aki semmibe sem veszt legszébb polgárját.

A nők akaróak szavazati jogot. Inteligensebbjeik csaknem kivétel nélkül mellette foglalnak állást. Éppígy a munkásnők is. A két kategória között persze ott van még az indifferens nők nagy tömege. Ezek nem kívánnak ugyan a szavazati jogot, de nem is ellenzik. Egyszerűen nem érdekli őket a kérdés. De nem ezeknek a véleménye a fontos, hanem az érdekelt asszonyoké. Mindig azoknak kell egy kérdést eldönteniök, akik akarnak valamit. Ha megszavaztatnák a nőket, akarnak-e választójogot, vagy sem, sokan tartózkodnának a szavazástól sokan mellette szavaznának és csak igen kevesen ellene,

A férfiak, között mind több és több a híve a nők választójoginak. A német országgyűlés legerősebb pártja, a szociáldemokrata már régóta programmszerűleg követeli. A centrumban egyre jobban terjed az eszme. Az egyház urai nagyon okosak; minden mozgalomhoz csatlakoznak, amelynek fővője van. A liberálisok között még megoszlanak a vélemények. A radikálisabb elemek a női választójog legbuzgóbb előharcosai. De a liberális nyárspolgárok borzadnak tőle, úgy, ahogy

annak idején az általános férfiválasztójogtól borzadtak.

Hatalmas politikai erő van lekötve a női választójogban. Aki elég bátor lesz, hogy feloldja, az magának biztosítja a jövőt.

Fordította: G. J.

A „CSURGÓ IRGALOM.”*

Írta: ZIGÁNY ZOLTÁN.

Vidéky Apollónia, kedves barátom, múlt havi cikkéből csúfolódás szándékával választottam kritikám címül ezt a berregő frázist, amely az önkéntelen humor csiklandós derűjével aranyozza be a katolikus patronage, a református szeretetvendégség és az izraelita nőegyleti jótékonyág lelkesedéseit. A kérdéses cikk „Szegénység” címe alatt egy csomó izléses és különben jól megérdemelt személyes udvarlással körítve nagyon házagosan ismerteti meg ez, elberfeldi rendszernek egyik adminisztratív funkcióját. E mellett azonban – és ebben van a cikknek káros tendenciája – bizonyos részvét-gerjesztő érzéklőséggel propagálja a mi köreinkben a gyakorlati jótékonyági tevékenykedet.

Külön kell foglalkoznunk a konkrét javaslatokkal és a tendenciával.

Legelőször is meg kell korrigálnunk a cikknek azt a hibás alapgondolatát, mintha „a szociális kérdés legégetőbb pontja a szegényügy” volna. Merőben téves beállítás; a szegénység szükségszerű következménye a mai individualista gazdasági rendnek és nem lehet a szegényügyet izoláltan megoldani. Nem önálló baj ez, amely égetőbb, fontosabb, vagy sürgősebb lehetne, avagy egymagában, külön „pont” gyanánt csak fel is merülhetne. Meg kell továbbá állapítanunk azt is, hogy a szegénység nem szükségképeni következménye az ember társas életének, hanem csupán a mai szervezetlen kereseti rendnek és az osztály-uralomnak a produktuma, ennek az uralmi rendszernek a működése fejleszti, ennek intézményei tartják fenn. Nincs egy falat kenyér az asztalunkon, nincs egy darab ruhánk, könyvünk, bútorunk, egy szóval nincs semmink, aminek létrejöttéhez az ínséges munkabéreknek, a túlmunkának, a női és a gyermeki munkának kiuzsorázása, az adózás igazságtalanságai és gazdasági életünknek más szennyes bűnei oda ne tapadnának!... Nos! és amikor a mi társadalmunk a maga nagyméretű életének minden érverésével, minden mozdulatával percről percre szünet nélkül, automatikusan ontja magából a tömeg-nyomornak milliónyi okát és alkalmát: akkor elibénk állanak a jólelkű humanisták, a kegyes jótékonyág angyalai és „csurgó irgalomba” mártott tollal biztatnak arra, hogy „amíg a Rockefellerek millióikat közcélokra nem adják, addig fillérekkel működünk, mert, így folytatják a buzditást: „...kezeink alatt tűnni fog a nyomor, tisztulni a levegő, szépülni a város, virulni az élet, teremni az éltető egyenlőség”.

* Annál a határozott iránynál fogva, amely lapunkat a „jótékonykodás” minden fajtája elleni harcossá avatja, természetes, hogy fenti cikk teljesen fedi álláspontunkat, mem tér el azonban tisztelt munkatársunk, Vidéky Apollónia cikke sem annyira a felfogástól, mintahogy Zigány Zoltánnak rémllett. Helyszűke miatt álláspontunk pontos meghatározását a jövő számra tartjuk fenn. Szerk.

Az egész világot átölelő hatalmas intézmények s az élet-halál bizonyosságával működő törvényszerűségek rontják, pusztítják az emberek millióit úgy, hogy múlhatatlanul szegényekké, betegekké és tudatlanokká kell lenniük, és minket arra biztatnak, hogy az önkéntes jótékonyság apró és száraz morzsáival igyekezzünk ezt a bajt enyhíteni egy darabig, csak addig, amíg a Rockefellerek közcélokra adják a millióikat.

Hej ! de könnyű és mulatságos foglalkozás is volna az a szociális-politika, hogyha a szegényügyet a jótékonysággal lehetne orvosolni, avagy csak apasztani is. Elég volna akkor a jó embereket „csurgó irtalomba” mártott izzó tollakkal megpuhítani, hogy „... tűnjék a nyomor ... és teremjen az éltető egyenlőség”. Csakhogy fájdalom! az a „csurgó irtalom” erre még sehol és soha nem mutatkozott elegendőnek, sőt nyilvánvalóan meg lehet állapítani, hogy nem is tehet elegendő. Nem is szólva arról, hogy talán inkább „csöpögő”, semmint „csurgó” irtalomról beszélhetünk: még az ellenkező eset bekövetkezése után is világosan látnunk kell azt, hogy amint nem az emberek gonosz-sága hozta létre a tömeg-nyomort, úgy nem is az emberek jósága szüntetheti meg azt.

Különben maga a jótékonyság még a mai gazdasági rend keretében lehetséges szegényügyi reformok között is annyira másodrendű, idejét múlta, meddő probléma, hogy azt, ennek a folyóiratnak progresszív felfogású olvasó közönsége előtt propagálni valóságos anachronizmus. Különösen hatástalannak kell fartanunk a jótékonyságot épen minálunk, ahol a szegényügyi törvénykezésnek és közigazgatásnak teljes hiánya mellett még valami óriási méretű jótékonykodás is csak sárba dobott pénz és fáradtság volna. Csak röviden mutathatók reá a munkabértörvényre, amelynek tanúságtétele igazolja elállítasomat. Hogyha t. i. valami csodás véletlen folytán a „csurgó irtalom” olyan állandó és bő forrássá válnék, hogy minden munkanélküliség, minden betegség, minden sok gyerek, rossz lakás és a többi tömérdek másféle nyomorúság megkapná a maga kielégítő jótékonyságait ez az állapot – ha egyáltalában lehetséges volna – lejjebb szállítaná a munkabéreket, mert csökkentené a munkás által megszerzendő létminimumot.

Röviden szólva tehát, a jótékonysági propaganda nemcsak hogy megbízhatatlan nagy feladatra biztat bennünket, hanem azonfelül meddő és célszerűtlen voltának bizonyítéka az, hogy soha sem lehetséges teljes sikere esetében is csak bizonyos teher-áthárítást tudna nyújtani; t. i. egyfelől a profitért megnyúznák a munkást, kizsárolnák feleségét és gyermekeit: másfelől pedig a rajongó altruisták gyógyítatnák betegségét, enyhítenék éhségét stb.

Nagyjában ez a jelentősége és az értéke a jótékonykodásnak, amelyhez az önkéntes és ideiglenes szegény-gyámokat ajánlja a szóbanforgó cikk érdemes írója. Azt el kell ismernünk, hogy a szegény-felügyelők, de nem a fiatal leányok nevelési célzatával és ideiglenes kötelezettségével, hanem tisztos korú, tapasztalt egyének állandó bevonásával, nagyon jól beváltak az elberfeldi rendszerben mindenütt, ahol elegendő munkásvédelem, szociálpolitikai közintézmények és szegényügyi rendtartás keretében lehetett őket alkalmazni. A mi viszonyaink között azonban olyan formán járnának szegényeink a gyámjaik-

kal, mint az éhes ember azzal a jó szakácsnéval, akinek üres a kamarája.

Hátra volna még, hogy a cikk tendenciájával foglalkozzam és én mélyen sajnálom, hogy ezt is el kell ítélnem. Nem tarthatom ugyanis helyesnek azt, hogy a feministáknak és a nőtisztviselőknak a lapjában ilyen lelki narkózis történhessék. Ahelyett, hogy világosan reámutassunk a szegénység valódi okára; ahelyett, hogy megjelöljük az orvoslásnak egyedüli helyes útját; ahelyett hogy ennek irányvonalába állítanék be törekvéseinket! azt hiszem, önmagunk elleni véték mindezek helyett azt ajánlani, hogy vállaljuk fel mi is azt az évszázados. jótékonysági pepecselést, amelynek meddőségét oly fényesen igazolta immár hosszú haszontalan múltja és elkerülhetetlen haldoklása.

Ebben a mi progresszív társaságunkban nem lehet helye másnak, mint az emberjogok korlátlan kiterjesztése utáni egyetemes törekvéseknek. Sem magunknak, sem másnak ne követeljünk kegyeket, kedvezményeket, jótéteményeket stb. Minden foglalkozás úgy tartson el nőt és férfit egyaránt, hogy munkanélkülisége, betegsége, vagy bármi más nyomorúsága esetében se kelljen egyesek kényorületére szorulnia. Mindezt pedig gazdasági és politikai reformokkal és intézményekkel akarjuk elérni és biztosítani: erre kell nekünk minden erőnk, minden időnk!

A jótékonyság kegyeskedését pedig csak engedjük át a katolikus patronage hölgyeinek, mert bizony az ő hivatásuk az, hogy ám próbálják valamennyire jóvátenni, vagy legalább levezekelni azokat az égbekiáltó igazságtalanságokat és megrendítő szenvedéseket, amelyeket a keresztény emberszeretet alapján kifejlődött gazdasági és állami rend reánk harmatozott. A diadalmas világnézet adjon nekik ehhez erőt, vagy legalább narkotizálja lelkiismeretüket, hogy elhíhessék kötelességeik teljesítését. Vidéky Apollónia pedig lazítsa őket a Rockefellerek milliói ellen ... a közelebb eső millióknak azonban hagyjon békét kedves Barátom, ezeket a patronage úgy sem fogja megtámadni soha. Az igaz, hogy hiába is támadná!

Hanem a Bebelek ne bántsa senki a lángoló beszédekért és különösen ne olyankor, amikor a szegénység kúrálásáról van szó. Mert azokban a lángoló beszédekben, meg aztán a pontosan kidolgozott politikai és gazdasági programokban ott van mindaz, ami egykor majd feleslegedé teszi a patronageokat is, meg a szegénygyámokat is; ami a tömegnyomort meg fogja szüntetni, az egyéni bajokat pedig közintézményekkel fogja orvosoltatni.

És én azt hiszem, hogy ez a mi kis társaságunk ezzel a folyóirattal inkább e lángoló beszédek, semmint a patronageok irányában akar haladni. A patronageok ám hadd foltozgassák a múltat, mi pedig csak építsük a jövőt.

A POSTA, TÁVIRDA ÉS TÁVBESZÉLŐ NŐI ALKALMAZOTTAI.

Írta: SZENCZY MARGIT.

Amíg az egész világon, hova a kultúra, csak elhatott, jogaik kivívására szervezett tömegekké csoportosulnak a nők. Magyarország dolgozó író-társadalmának egy igen tekintélyes része: a

posta-, távírda- és távbeszélő-tisztviselőnők mind-
ezideig nem ismerték fel a szervezkedés szük-
ségességét.

Pedig nem a helyzetünkkel való teljes
megelégedés tesz közönyössé a nők közös nagy
ügyei és saját külön érdekeink iránt, inkább
talán, még mindig annak az évtizedes hagyománynak varázsa alatt állunk, hogy a posta-
tisztviselőnői állások csak egyes kiváltságoso-
kéké lehetnek, hogy csak némely ellenszolgálat-
tatásért ajándékképen, vagy elszegényedett nagy
urak özvegyeinek és árváinak kegyelemből
osztogatják azokat.

Még mindig nem tudunk a becsületes
munkás öntudatára ébredni.

S a felsőbbség is, mintha gondosan örköd-
nék, hogy ennek az európai hírnévnek örvendő
intézménynek ez az egy szerves része, a nő-
tisztviselőik csapata megmaradjon abban a patri-
arkális viszonyban, melybe ezelőtt harminc-
hat évvel lépett, hogy ne lehessen soha szó
jogos kívánalmakról, a munka megbecsüléséről
és kellő értékeléséről. Egyes jól megérdemelt
kéresek teljesítésénél még mindig nem a mellette
szóló érvek, hanem az „asszony könnyei” a
döntők.

A magyar posta a lefolyt évben ünnepelte
fennállásának negyven éves fordulóját. Negy-
ven év alatt mérhetetlen arányban fejlődött az
intézmény s fejlődésében elősegítettük mi is.
És mégis, míg férfikartársaink az elismerésből
mindig részt hódítottak a saját előnyükre is,
mi eddig még annyit sem értünk el, hogy az
intézet hasznos munkásainak tekintsenek. Túrt
közegei vagyunk, akiknek örülniök kell, „hogy
az intézetnél meghúzódhatnak”.

Ennek az eredménytelenségnek magunk
vagyunk az okai. A mi rosszul értelmezett
nőiességünkben, a mi végtelen szerénység-
ünkben rejlik a hiba. Nem vettük észre,
mekkorát fordult a világ alkalmaztatásunk
harminchat esztendejében, tehát nem elégíthet
ki bennünket sem ugyanaz a helyzet, amely
már harminchat év előtt sem volt valami
rózsás. Észre kellene vennünk, hogy hivatai
helyiségünkbe a kivilágított aszfaltos utcákról
immár az automobilkariol lármája hallatszik
be, nem a postalegény kürtszava a messze hold-
világos tájakról.

Magyarországon 740, újabban 840 rend-
szeresített kezelői állás van. A napidíjjal alkal-
mazottak óriási tömegének egyetlen és végső
emelkedése a kezelői kinevezés. Rengeteg számú
napidíjas és összevissza 840 állás mellett ért-
hető, hogy az eddig dívott protekció működése
nélkül, tíz-tizenkét évi szolgálat is csak nehe-
zen hoz kinevezést. Ennek a tíz-tizenkét évnek
a fele teljesen elveszett jövőnkre nézve. Nyug-
díjba ugyanis a kinevezés előtti szolgálati évek
felét számítják csak be. Teljes nyugdíjat csak

negyven évi szolgálat után kapunk. Ha ennek
az időnek egy részét még duplán is le kell
szolgálunk, vajjon melyikünk remélheti, hogy
teljes nyugdíját – negyvenhat szolgálati év
után – még élvezheti.

A napidíjak 2,50-től 4 koronáig emelked-
nek három-négy évi időközben. A kinevezett
kezelői évi fizetése 1000 korona, három éven-
kint 100 koronával emelkedve, 1400 koronánál
megállapodik. Lakbér 600 korona. A legmagas-
abb fizetési fokot tehát körülbelül huszonnégy
évi szolgálattal érjük el. Huszonnégy évi
szolgálat után tehát lakbérrel együtt 2000
koronára emelkedik fizetésünk! Ezzel szemben
a velünk egyenlő előképzettséggel
bíró férfikartársaink már kivívták
a IX-ik fizetési osztály megnyitását
is. Pályájukat tizennyolc-húsz éves
korban a mi legmagasabb fizeté-
sünkkel 1400 korona, 600 korona lak-
bérrel kezdik. És 3200 korona fize-
tésig, 800 korona lakbérig juthatnak.

Keresetünk még rendes megélhetést sem
biztosít számunkra. Csak igen szűken, minden
házimunkát magunk végezve, tarthatjuk fenn
magunkat, nem is szólva azokról, akikre még
a családfenntartás nehéz gondja is hárul.

A kettős súlyos megterheltetés, a hivatalos
és a házimunka, egészségünket, munkakedvün-
ket és ambíciókat idő előtt megőrli. Hogy
mégis becsülettel állunk helyt nehéz hivatá-
sunkban, szinte emberfölötti kötelességtudásun-
kat bizonyítja, mely valóban nagyobb elisme-
rést érdemel.

És vajjon nem fejlődnek-e jobban az egész
intézmény, ha munkásainak oly nagy száza-
léka nem állana túlfárasztott emberből?

Férfikartársaink összetartással és öntudatos
fellépéssel jutottak oda, hogy a mi legmagasabb
jövedelmünkkel kezdhetik a pályát, mi
pedig, ha végigtekintünk harminchat évi küz-
delmes pályafutásunkon, csak visszafejlődést
látunk. Némi fizetésjavulást elértünk ugyan,
de ez a megváltozott gazdasági viszonyok mellett
meg sem közelíti jogos igényeinket.

Annál érzékenyebb erkölcsi vereségeket
szenvedtünk. Ilyenek többek közt, hogy az
egyszer már számunkra is megnyitott segéd-
tisztii tanfolyamot ismét elzárták előttünk, s egy
lényegében nem nagyon megváltozott, de a
férfikartársaktól mégis megkülönböztető kikép-
zési formát kaptunk. A kinevezéseknél is a
régebbi rendszer, jobban mondva rendszerte-
lenség szerint egyesek egy-két éves szolgálattal
is elérhettek kinevezést, míg most öt év a
minimum. Továbbá; a Hughes-tanfolyamokra
újabbán csak kinevezetteket bocsájtanak s még
így is mindig vita tárgya, felvehető-e általá-
ban a női jelentkezők. Legsérlemesebb pedig
az az újabb keletű elvi kijelentés, hogy nők

csak kisebb felelősségű munkakörökben alkalmazhatók s bár ez eddig csak elv, mégis elvezítettük a jogalapot, hogy egyforma munkakörre hivatkozva, egyforma javadalmazást kérjünk. _____ (Befejezés köv.)

A NŐI RUHÁZAT.

Orvosok és művészek nyilatkozatai.*

Mélyen tisztelt Nagysád!

Első ízben azt hittem, hogy csak tévedésből jött hozzám a női öltözködést illető körkérdés, mert szakmámtól meglehetősen távol esik a toilette-probléma. Másodszori felszólítására is csak azt mondhatom, hogy a női öltözködés az idegorvost legfeljebb oly szempontból érdekelheti, hogy mikép hat az öltözködés I. a nő saját lélekállapotára, 2. a férfiakéra. Itt aztán ki kellene térnem a nemi felvilágosítás kérdésére, melyet igen fontosnak tartok, de amelynek helyes formájában még nem tudtam megállapodni. Egyelőre tehát csak annyit mondhatok, hogy nagy ellentmondást látok a között, hogy a leányokat egyfelől teljes tudatlanságban tartják, másfelől rendszeresen szoktatják szexuális bájaik lehető fitogtatására, sőt mesterségesen előtérbe való állítására. Ez viszont nincs hatás nélkül a serdülő és ugyancsak tudatlan, felvilágosítatlan ifjúságra, amelynek fantáziáját épen ez az ellentét (belső naivitás, külső fitogtatás) csigázza fel és vezeti a sexualitás titkolt és túlzott, vagy abnormis kielégítésére.

Mindezen gondolatföredékeket azonban csak úgy privátim közlöm Nagysáddal,** mert nem tartom azokat a nyomdafestékre megéretteknek.

Talán megjön az ideje annak is, hogy erről a témáról több tapasztalat alapján és behatóbban fogok beszélhetni.

Szívélyesen üdvözlí őszinte híve

FERENCZI SÁNDOR DR.

GLOSSZÁK.

Jászai Mari és a nők választójoga. A N.P.J. karácsonyi számában Jászai Mari, akit minden verbéli, feminista az asszony-ember tündöklő példájának ismer el, a választójogtól félti az asszonyokat. Azt kérdi: „mire való az az asszonynak? Nem elég erkölestelen ez ami szerencsétlen országunk ?* „Győzzetek meg igazságotokról, – írja tovább, – szomjúhozom a meggyőzetést.** Engedje meg a nagyasszony, hogy egyetlenegy argumentumot emeljünk ki igazságunkért vívott harcunk gazdag adattárából. Az alkoholizmus az emberiségnek egyik legveszedelmesebb betegsége, ki tudná azt jobban, mint maga Jászai Mari, aki a betegség orvoslói sorába lépett. Nos e széles e világon évtizedes harc folyik annak meggátlására, hogy az állam főjövödelmét az alkohol fogyasztásból

* Lásd I. M. okt., nov. és dec. számát.

** Kérésemre Ferenczi Sándor dr. úr utólag megengedte e privát levelének közlését. Nagy súlyt helyeztem épen e vélemény nyilvánosságra hozatalára, mert a kérdés legcentrálisabb problémáját veti fel.
Szerk.

húzza. Mindazok a hathatós eszközök, amelyek a tömegeket elvonhatnák az alkoholfogyasztástól, csak törvények útján szerezhetők. Ezért az egész világ anti-alkoholistái a törvényhozásra iparkodtak hatni. De teljesen hasztalanul. Ugyanazok a férfiak, akiket a buffet-ek pezsgőspoharai, vagy söröskancsói mellől kergetnek be a szavazásra, mindezideig sehol sem ismertek fel az alkoholfogyasztás csökkentésére irányuló törvények szükségességét. Ezzel szemben megfelelő törvényeket hoztak és hoznak mindazokban az államokban, ahol a nők is választójoggal bírnak. Erről mindenki meggyőződhet az illető országok törvényeinek tanulmányozásával. E tényekből az antialkoholista mozgalom azt a gyakorlati tanulást vont le, hogy az antialkoholizmus érdekében erélyesen kell küzdeni – a nők választójogáért. „Nem elég erkölestelen ez a mi szerencsétlen országunk?*" Hogyne volna, de épen, hogy erkölcsösebbé tegyük minden tekintetben, azért nem szününk küzdeni, amíg ki nem vívtuk a nők választójogát.

Kétféle mérték. A Népszavában olvassuk: „Ebben a határozatban mi a lábrakapott reakció ellenhatását látjuk. És látjuk benne azt, hogy azok a rétegek, melyek a burzsoázián belül a műveltséget és haladást képviselik, felismerték a helyzetet és a maguk igazi érdekeit. Ezek az érdekek most bizonyos pontokban találkoznak a proletárság érdekeivel. És ámbár a proletárság tudja, hogy a fő dolgokban mindig a saját erejére van és lesz utalva, azért szívesen látja, ha az átmeneti célokért való küzdelemben mások is haladnak vele egy úton.”

Ha az ember nem tudja, milyen határozathoz csatolták ezt a józan megjegyzést, bátran hiheti, hogy elvi meggyőződésnek a kifejezése. Hihetnők, hogy ők szívesen küzdenek együtt olyan csoportokkal, amelyek a reakció ellensúlyozására és a maguk igazi érdekeinek védelmére találkoznak egy-egy érdekponton a szociáldemokráciával. De nem oda Buda! Csoportja válogatja! Amikor a szabadkőművesek elhatározzák, hogy az általános választójogért fognak küzdeni, akkor a fenti kijelentésre ragadtatják magukat, de ha pl. a feministák emlegetik az általános választójogot, akkor tökéletesen elfelejtik az „átmeneti célokért való küzdelemben másokkal együtt való haladás” előnyeit. Az igaz, hogy a nők általános választójoga nem olyan ügy, amelyben az ő érdekeiket is látják!

A polgári törvénykönyv. Elismerésre méltó szerénységgel húzódnak meg a napi lapok elrejtett zugaiban a sűrűn ismétlődő jelentések, hogy a polgártörvénykönyv tervezetének második szövegét előkészítő bizottság ilyen meg olyan elvi kérdést vitatott meg. Hol a törvényes házasság jogviszonyáról, hol a törvénytelen gyermekek sorsáról, hol a gyámságról esik szó. Mindenkor azonban olyan dolgokról, amelyek a nőre nézve is jogokat és kötelességeket szabnak meg. Hogy mik a nők jogai, mik a kötelességei, e fölött kizárólag férfiak döntenek. Nekünk pedig tisztelni illik a törvényt. Tisztelnünk az igazságszolgáltatást.

Központi anyaegyesület. Ilyen című szervezetet sürget „Az Újság” női rovatában névtelen szerző. Célját ismertetvén, kijelenti, hogy Edelsheim-Gyulai Lipót gróf volna az anyaegyesület leghivatottabb elnöke. Hm! Úgy látszik, a férfiak most már az anyaságra is adják a férjüket. Derűs jövőnek nézünk elébe!

A finn szociáldemokrácia. A Népszavában olvassuk Finnországra vonatkozólag: „A kimutatásban különösen érdekes, hogy míg a választójogért folytatott hatcban a férfi tagok száma megötszöröződött, idáig a női tagok száma meghatszöröződött; ez azt mutatja, hogy már a választójogért folytatott küzdelem is kiemeli a nőket a közönységéből, mennél jobban fognak érdeklődni a közügyek iránt, ha választójoguk lesz! Október 11-ikén ugyanez a lap azt írta, hogy Magyarországon még nem kell a nők választójoga. Tehát vagy nem akarja, hogy a munkásnők nálunk is kiemeltessenek a közönységéből, vagy belátta, milyen előnyöket várhat a reformtól és ezentúl elveinek szemmeltartásával a nők választójogára is kiterjeszti küzdelmét. Majd elvállik.

A NŐ A KÖZÉLETBEN.

Írta: LAURA FROST-KÖNIGSBERG.

Annak a nőnek, aki a közéletben akar dolgozni, egészen különleges követelményeknek kell megfelelnie. Szigorú tárgyilagosságot követelnek tőle, vagyis azt, hogy az egyént az Úgy mögé helyezze, azonkívül tág látókört, amely megtanítsa arra, hogy az élet minden megnyilvánulását a helyes mértékkel mérje, de arra is, hogy azt, ami elérhető, a pusztá ideáltól meg tudja különböztetni. De megkövetelik tőle azt is, hogy tágabb látóköre fellépésében is megnyilvánuljon. Hogy ezeknek a feltételeknek megfelelően, előkészületekre van szüksége. A családi körben alig szeresheti meg ezeket az előismereteket, de annál inkább az egyesületi életben, amely ugyanazokat a követelményeket szabja, mint a közélet, csak kisebb hatáskörben.

A családi élet más célokra törekszik, mint az egyesületi élet. Nem áll közösen egy eszme szolgálatában, hanem a meghitt együttélést, az egyének fejlődését és egyéni életét mozdítja elő. Megkívánja, hogy a kölcsönös megbírást elnőző és szeretetteljes legyen, megkívánja és lehetővé teszi a kölcsönös segítést, nevelést, támogatást. Mindenkinnek az egyéni sajátosságai figyelembe jönnek; eltávolítanak mindent, ami egyik vagy másik családtagot megszoríthatná, folytonos gonddal kísérik minden egyes gyermek jellemének fejlődését. És épúgy, ahogy a háziasszony és anya minderre gondol, néki is kijár hozzátartozói részéről a szükséges figyelem, ha túlságos munkateher vagy betegség meggátolja a körültekintő vezetésben. A családi élet, mindezt egybevetve, a szeretetteljes elnőzés jegyében áll.

Ha az egyén ebből a meleg családi légkörből a nyilvános, illetve egyesületi élébe kilép, hamarosan egészen más követelményekkel találja magát szemben, amelyekhez a kellő gyakorlata és előképzettsége hiányzik. Kezdetben aligha érdeklő egy egyesületnek a sok tagja és azoknak jellembeli különbözősége. Mert az ő g y e r ő l van szó, amelynek az egész egyesülés szolgálatában áll. Az a lényeges, hogy mi válik ennek az ügynek javára és mi a kárára; az egyénekre való tekintet, – ellentétben a a családi étellel – teljesen háttérbe szorul. Az egyesület eredményes működésének alapja a tárgyilagosság, ez képezi a házi és az egyesületi munka közt a legnagyobb különbséget.

A nőnek, akit az évszázados megszokás ránevelt, hogy mindenbe belevigye egyéni érzelmeit, néha nagyon nehezebbre esik, hogy ezeket az érzelmeiket a tárgyilagos megfontolásnak alárendelje. Az esetleges támadást nagyon könnyen személyesnek tekinti, megfélemedkezve arról, hogy az ellenfél a tárgyról mond kritikát a nélkül, hogy azt a személyre is vonatkoztatná. Ilyen irányú félreértés különben könnyen érheti őt magát is. Valamely kérdés megoldásánál soha sem szabad személyes jóindulatú elnézésnek, vagy személyes ellenszenvnek érvényesülnie; csupán a szóbanforgó kérdés előnyei vagy hátrányai jöhetnek tekintetbe.

A tárgyilagos bírálathoz tiszta és biztos látás kell, amelyhez a családi élet látóköre túlságosan szűk. Amíg a nő, úgy a férjhez, mint a hajadon, csak a saját háztartásának érdekkörében dolgozik, egyáltalán nem ismeri meg az életnek sokféle oldalát, vagy csak könyvekből és elbeszélésekből. Amilyen érdeklődéssel kíséri mindazt, ami házában történik, mert mindennek kikutathatja az eredetét, ép oly érzéketlenül áll szemben sok olyan dologgal, amelyről a házon kívül szerz tudomást, mert ezeknek nem ismeri az indító okait. Az egyesületi munkában szemét és fülét idegen életviszonyok, szívét idegen emberek számára kell megnyitnia és mialatt segíteni és javítani törekszik, sok olyan dolog kelti fel érdeklődését, amelyre a házi körben ügyet sem vetett volna. Sok mindent más, magasabb szempontból bírál meg, mint az előtt és az ítélet elhamarkodottságát lassankint higgadt megértés váltja fel. Látni fogja, hogyan keletkeznek más életviszonyok között más nézetek. Egy tervezett intézkedés előnyeit és hátrányait biztos szemmel felismeri, amint bele tudja élni magát azoknak az életviszonyaiba, akiken segíteni akar.

De megmutatja ez a szélesebb látókör azt is, hogy mit lehet az ideáljából megvalósítani s mit nem. Sohasem volna szabad pillanatnyi hatások alatt, kellő megfontolás és minden oldalú mérlegelés nélkül beszélni vagy cselekedni. Az egyesületekben megtanulja az ember, hogyan keli magát türtöztetnie, amire nyilvános életben folytonosan szükség van.

Hogy nézetünket kifejezhessük és azért helytállni tudjunk, elsősorban magunknak kell a fenforgó kérdéssel minden tekintetben tisztában lennünk. Néha azt hisszük, hogy tökéletesen ismerünk egy kérdést és még sem tudjuk mondanivalónkat kellőképpen formulázni. Legtöbbször az lesz az ok, hogy mégsem ismerjük a kérdést annyira keresztül-kasul, amint azt képzeltük. Mert ha valamit feltétlen biztossággal tudunk, akkor ki is tudjuk azt fejezni. Jó szónok nem lehet mindenki, de nézetét egyszerű mondatokban kifejezni és indokolni mindenki tudja, aki minden oldaláról alaposan ismeri a szóbanforgó kérdést. Úgy az egyesületi, mint a közéletben rendkívül fontos a kifejezés biztossága. A nyilvánosság előtti félelmet csak hamar legyőzi az ügy érdekének fokozottabb átértése.

De nemcsak világosnak és biztosnak, hanem meggyőzőnek is kell a gondolat kifejezésének lennie, anélkül, hogy sértő volna. Fődolog e tekintetben a feltétlen tárgyilagosságra való törekvés. A szenvedélyességét ki kell küszöbölni, épúgy, mint a hevességet, támadást vagy gúnyolódást. A szenvedélyes, gúnyos beszéd nem hat meggyőzően, ha mégoly súlyos igazságokat tartalmaz

is, legfeljebb ellentétes, barátságatlan érzelmekeket kelt. A nőszónok egész viselkedésével azt igyekezzék igazolni, hogy méltó az ügyszó, melynek szolgálatában áll. Ezt csak akkor érheti el, ha a személyes hiúságot és ambíciót, melyek hálás talajra lelnek az egyesületi életben, munkájából teljesen kiküszöböli. A hiúságuk vagy ambíciójuk kielégítése végett dolgozó nők szinte elviselhetetlenek, úgy az egyesületi, mint a közéletben. Személyes érzelmeik tárgyilagosságuk rovására mennek; dacára buzgóságuknak, ártanak az ügynek, melynek szolgálatában állanak, mert bizalmatlanságot keltenek. Mindenki csak a közügy egy munkásának tekintheti magát, tekintet nélkül arra, hogy tud-e a világ a közreműködéséről vagy sem.

Ezek a követelmények mutatják meg, hogy a nőnek mire van szüksége az egyesületi életben és annak tágabb alakjában, a közéletben. Elsősorban a közelebb fekvőt kell elérni, az egyesületi életre való nevelést. Nagyon sok esetben hiányzik ez a nevelés, dacára a meglévő élénk érdeklődésnek. A családi élettől az egyetleg sokkal hosszab az út, mint az egyetlegi élettől a közéletig. Az a nő, aki objektíven, ügyesen és intelligensen tud egy egyesületben dolgozni, feltalálja magát a közéletben is. Épen az egyletekben nyeri erre a legjobb előképzettséget. Egyéni dolog, hogy ezt az előképzettséget ki hogyan éri el; a fődolog az, hogy a figyelmünket bennünket elsősorban érdeklő dolgokra irányítsuk.

Egy-két szót még az egyesületi munka előnyeiről. Ha egy nő, leküzdve féltékenységét, kilép a családi körből, mert házimunkája mellett marad ideje arra is, hogy mások javára dolgozzék, kötelességet vél ezzel teljesíteni. Nem tudja, nem sejtí azonban, hogy egyúttal önmagának is használ. Erejét mások javára akarja értékesíteni. És mialatt ezt teszi, észrevétlenül tágul a látóköre a saját kis körében, a maga négy fala közt is. Másokéval összehasonlítva, tárgyilagosan mérlegeli a maga viszonyait, felismeri az aprólékosságát ezernyi dolognak, amely azelőtt súlyosan nehezedett rá. A saját fontosságának tudata gyengül, amint átérti, hogy csak egy láncszem a társadalom nagy egészében s vágyai teljese-
dését több türelemmel várja be. Felismeri a múltak tanulságait s szívesen áldozza, munkáját annak a jövőnek a javára, amelyet ő maga már meg sem ért. Személyes sikerekre nem vágyik, tehát tárgyilagosa a bírálatban, felelősségre vonja önmagát és csak a lelkiismerete szavára hallgat. Az emberiség nagy kérdéseivel való foglalkozás e mellett határozottabbá, erőteljesebbé fejleszti egyéniségét, ami önmagának is, környezetének is javára válik, így fejlesztett egyéniségek valók a közéleti munkára, ők hivatottak arra, hogy a nőt a nőkérdésben is képviseljék.

Fordította: – n – a.

A CSELÉDEK MEGRENDSZABÁLYOZÁSA.

Boda Dezső már megint reformál. Valóságos iszonyat fog el, valahányszor Boda reformálásra adja fejét. Szerencsétlenebb reformátort keveset látott ez az ország. Megregulázta a prostituáltakat, hogy ne alkalmatlankodjanak a nyílt utcán és erőszakosan fejlesztette

ezzel az olyan ifjú leánygyermek kóborlását, akiről „nem rí le már messziről a mesterségük”. Most a cselédekre fáj a foga. Készül a terv, tán már kész is: persze az urak maguk csinálják „a család védelmére”. Rendőrségi ügy lesz a cselédügy, épúgy mint a gonosztevők és a prostituáltak ügye. Persze, hogy az intelligens munkás-
elem – és azt szeretnék a cseléd pályának megnyerni – inkább éhen vesz a silány gyáribér mellett, mintsem hogy rendőrségi alanyak állna be. Így tényleg mindjobban csak azok az elemek mennek e pályára, amelyek benne nem megélhetést, hanem gonosz hajlamaik kielégítését keresik.

A cselédszerzők. A cselédmegrendszabályozás tervezetének fővonásait közölték már a nyilvánosság-
gal. Megható gondossággal emlegetik, hogy – bár tudva-
levőleg az ideig-óráig szóló „rendezésnek” első feltétele a magáncselédközvetítés megszüntetése – nem bántathatják a cselédszerzőket, mert „ez sok existenciára káros volna”. Nem tudom, hány cselédszerző van Magyarországon, de bizonyos, hogy 4-5 nagyobb iparvállalat megszüntetése sokkal több család existenciáját veszélyezteti, mint ahány Cselédszerző lenne kénytelen más pálya után látni. És egy-egy iparvállalat megszüntetése mindennapi dolog, még sem sajog Bodáék szíve. Tessék a cselédszerzőktől a jogot becsületes végkielégítéssel kisajátítani és ne tessék érzélgős hangon a cselédügy legnagyobb fekélyét a késtől kímélni!

És az érem másik fele? Hős Boda úrnak, aki egy feminista választójogi reklámszólótól is félti Budapestnek az ő védelmére bizott közönségét, szíves figyelmébe ajánljuk az érem másik felét is. A cselédek elszereződését előtt rendőrorvossal meg akarja vizsgáltatni, nehogy a családokat megmételtyezhessék. De jó lesz ám a családokat is megvizsgáltatni, mert a mételty arról az oldalról sem veszélytelen.

A cseléd a házban. Bodának egy híve, aki örömmel fogadta a terv hírért, így könnyített a szívében: „Ideje, hogy ezeket a bestiákat ártalmatlanná tessük: tudok esetet, amikor egy háromemeletes ház minden férfiát egyetlen egy cseléd inficiált.” Tehát nem „a ház összes férfiai” okai a maguk bajának, hanem a lány, akit ők mind felkerestek.

Trenner Julia levele. Egy tizenkilencéves cseléd lány – egy a sok közt – a minap a harmadik emeletről levetette magát. Az összeroncsolt tetem ép kezében a következő tartalmú levelet találta a rendőrség:

Tisztelt úrfinak!

Miért kezdett velem? Miért ígért házasságot, amikor csak bolonddá akart tenni. Magának sem adjon külömb halált az úr isten, mint az enyém! A föld ne vegye be, vesse ki! Sem életben, sem haló porában nyugtot ne találjon. Ördögök üzzék, kergessék, maga pedig láb nélkül földön csúszva meneküljön tüzes karmaik közül, ha tud! De ne tudjon! Visszatérő lelkem kísértse rémes éjszakákon, nyugtalan nappalokon!
Julia.

Igen, Boda úr, ilyenek is előfordulnak, Ön tudhatja a legjobban. Tessék a névtelen úrfikat megrendszabályozni!

Akkor különb házi munkásokat fog kapni. S a prostituáltak száma mesésen apad majd, mert most az a sok Júlia, aki nem búsulja magát halálra, megteszi azt a halálugrást, amely a „tisztességes”, társadalomtól a rendőrség karjaiba, a prostitúcióba visz.

Rendszabályozni? Igen. De tessék meghallgatni a cselédeket, az asszonyokat, az összes érdekelt feleket, mert ez nem rendőrségi, hanem társadalmi kérdés.

SZEMLE.

Az anyaság védelme és biztosítása.

A Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége december hó 14-én előadási sorozatot kezdett meg e tárgy megvitatására, Rosenberg Augustza előadó hosszasan tárgyalta a kérdés történetét. A szövetség hivatalosan közli az előadásnak azt a részét, amely a vita alapja lesz:

„Kívánatos, hogy az anyaság védelméről és biztosításáról külön önálló anyaságvédelmi és biztosítási törvény útján történjék intézkedés.

E törvény megállapítaná:

1. A biztosítási kötelezettséget.
2. Az önkéntes biztosítást.
3. A munkatiltalom tartamát.
4. A biztosított jogait és kötelezettségeit
5. Állami anyaságbiztosítási pénztár szervezését.

6. Az anyaság védelmére szükséges egyéb intézkedéseket.

1. Anyaság esetére biztosításra kötelezettek lennének az ipari, mezőgazdasági, a háztartási (cseléd), a vegyes foglalkozású (napszámos), valamint az otthoni (ipari) munkásnők 18 éves koruktól 45 éves korukig.

2. Anyaság esetére önként biztosíthatnák magukat mindama, a biztosítás kötelezettsége alá nem eső, nem hivatásszerűen, csak háztartásukban foglalatzkodó nők, akiknek évi jövedelmük, férjük fizetésével együtt, nem haladja meg az évi 3000 koronát.

3. Anyaság esetén a biztosításra kötelezett munkatiltalma 8 hétre szól; lehetőleg 2 hétre a gyermek születése előtt és 6 hétre a gyermek születése után, de mindenestre 8 hétre.

4. A biztosítás fejében a biztosítottnak joga van a következőkre:

- a) A 8 heti munkatiltalom idejére (legalább már 3 hónap óta húzott) évi, havi, heti vagy napi munkabére teljes összegére;
- b) ingyen szülészeti támogatásra;
- c) szükség esetén ingyen orvosi gyógykezelésre;
- d) az anyának és csecsemőnek szükséges gyógyszerre ingyen;
- e) szükség esetén az anyának gyermekágyban igényeltre kölcsönbe (vándor-kosár alakjában)
- f) szükség esetén csecsemő fehérneműre kölcsönbe (vándor-kosár alakjában)

g) szükség esetén ingyen háztartási gondozásra (Hauspflege) 14 napon át;

h) szükség esetén a csecsemőnek szükséges mesterséges táplálékra.

A biztosított tartozik napi, heti, havi vagy évi bérének az anyaságbiztosítási törvényben megállapított százalékat a biztosítási pénztárba befizetni.

5. Állami anyaságbiztosítási pénztár szervezésénél igénybevehető tényezők talán:

a) a biztosított és

b) a munkaadó járulékán kívül,

c) a 30 évesnél idősebb és évi 3000 koronánál magasabb fizetéssel vagy évi jövedelemmel bíró nőtlen férfiak progresszív megadóztatása;

d) az évi 5000 koronánál nagyobb fizetéssel vagy jövedelemmel bíró gyermektelen családok progresszív megadóztatása.

6. Az anyaság védelme szempontjából szükséges egyéb intézkedések közé tartozik:

kórházak vagy szülészeti klinikákkal bíró városokban, elsősorban magában a fővárosban, üdülőházak létesítése, hová az orvos szükség esetén elhelyezheti a kórházakból elbocsátott 8-10 napos anyát csecsemőjével;

– szükséges intézmény, kórházzal nem bíró városokban materniték-berendezése, hol megfelelő lakással nem bíró anya a szülés idejére elhelyezhető;

szükséges kötelező intézmény: creche (csecsemőmenhely) felállítás, minden legalább 20 munkásnőt foglalkoztató ipartelepen, hová a munkásnő csecsemőjét elhelyezhesse és ahol megállapított időközökben megszoport-hassa stb. stb.

A diskusszió 1908 január hó 11-én, szombaton este 6 órakor veszi kezdetét a váciutcai városháza közgyűlési termében. Tekintettel a kérdés óriási szociális és közgazdasági fontosságára, minden komolyan gondolkodó ember elsőrendű kötelessége e probléma megoldásán közreműködni. Nyomatékkal utalunk tehát a Nőszövetség vitájára, amelyben mindenki kifejtheti e tárgyra vonatkozó nézeteit.

A német szociáldemokrácia a nők választójogáért. A stuttgarti határozatnak megfelelően mind több ország szociáldemokrata pártvezetősége indul harcba a nők választójogáért is. Így legutóbb Poroszország és Szászország proletariátusa hivatalos kijelentésekkel kötötte le magát e küzdelemre. A magyar pártvezetőség azonban „még nem látja elérkezettnek az időt.”

Ipari munkásnők ügye. A képviselőház munkásügyi bizottsága egyik jelentésében megállapítja: „A nők munkások száma tetemesen emelkedett. Ez nagyon figyelemre méltó jelenség, a törvényhozás kénytelen lesz e jelenség társadalmi következményeivel gondosan foglalkozni. Hasonlóan folytonosan emelkedőben van a gyermekmunkások száma. Ezt tavaly decemberben állapították meg. Ki érezte azóta a törvényhozás gondos figyelmét? Még az ipartanácsban sem találtak helyet a munkásnők képviselői. A képviselőház közgazdasági bizottsága, ugyancsak 1906. december havi

jelentésében a következőt mondja: „Tekintettel a ma is már nagy számot kitevő női ipari alkalmazottakra, szükségesnek tartja a bizottság, hogy az országban egy kellő kvalifikációval, de különösen szociális ismeretekkel rendelkező iparfelügyelő nő is alkalmaztassék.” Ki tud valamit az első magyar női iparfelügyelőről? Ugyanezekből a jelentésekből böngésszük a következő adatot: „A malomüzemben a munkások 24 órát dolgoznak a felváltásig, némely ágban a női munkások is 13 órát dolgoznak egy napon, az állami dohánybevéltő intézménynél a női munkások napi 52 fillérért dolgoztak!” Az állam, mint a prostitúció anyagának szállítója!

Vidéki előadások a nőmozgalomról. A feminizmus eszméjének és küzdelmének; terjesztése érdekében több vidéki városban előadásokat rendeznek. Így januárban Szegeden, Temesvárott, Aradon, Lúgoson és Ersekújváron, februárban Bicskén, Szombathelyen és több más városban tart előadást a nőmozgalomról Glücklich Vilma és Schwimmer Rózsa. Vidéki egyesületeknek, amelyek feminista előadást rendezni óhajtanak, készséggel jelöl előadót a Feministák Egyesülete (Budapest, V., Mária Valéria u. 12.)

Központi háztartások. Berlinben a „Zentralstelle für Einküchenhäuser” három nagy épületet emel központi háztartásoknak. A házakba már ez év június 1-én költözködnek a lakók. A vállalat Németország több városában fog ilyen házakat építeni. Frankfurt a/M.-ban már második éve üzemben van egy munkások számára fenntartott központi háztartás.

Pályázat női orvosok részére. A temesvári m. kir. áll. gyermekmenhely igazgatósága a következő pályázat közzétételére kér ki bennünket:

A temesvári m. kir. állami gyermekmenhelynél a másodorvosi állás – mely 1200 korona évi fizetés, élelmezés, egy elegánsan bútorozott szobából álló lakás, továbbá fűtés is világítás (kiküldetés esetén 18 korona átalány-napdíj) élvezetével van egybekötve – betöltendő.

Felhívtnak mindazok az orvosok és orvosnők, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy egykoronás bélyeggel ellátott s keresztlevéllel, vagy születési bizonyítvánnyal, esetleg orvosi oklevéllel, továbbá eddigi alkalmazásukról szóló egyéb okmányokkal felszerelt s a belügyminiszter úrhoz címzett folyamodványukat 1908 évi január hó 15 - ig a temesvári m. kir. állami gyermekmenhely igazgatóságánál nyújtsák be. Alkalmos pályázó esetén az állás azonnal elfoglalható. Megjegyeztetik, hogy a temesvári gyermekmenhellyel kapcsolatban tekintélyes forgalmú gyermek-poliklinika több osztállyal működik, hot a menhely másodorvosa kiterjedt gyermekgyógyászati gyakorlatra tehet szert. Az állás orvosnők számára igen alkalmas. Temesvár, 1907. évi december hó 6-án.

SZANA SÁNDOR DR., s. k.
igazgató-főorvos.

Különféle, hírek. Belföld: December hóban orvosdoktorrá avatták Müller Teréz Máriát és Mittuch Augustát. – Újabban Brassón és több más vidéki városban és Budapest különböző részeiben szerveznek központi háztartást. – Külföld: Poroszországban, ahol házaspár tanítónőket eddig nem töltek a szolgálatban, végre változtattak ezen az igazságtalanságon. Egyelőre csak esetről esetre adandó engedély után mehetnek férjhez a porosz tanítónők. – Hollandiában néhány év előtt a klerikális kormány a posta- és távirtda tisztviselőkre kimondta a házassági tilalmat. A jelenlegi liberális kormány november havában visszavonta ezt a tilalmat. – Hollandia első női egyetemi magántanára dr. Loke asszony, aki a groningeni egyetemen a francia nyelv előadója. – Kiu-Kiauban, Kínának egy 60.000 lakost számláló városában dr. M.

Ston bennszülött kínai nőt a városi kórház igazgatójává nevezték ki. – A helsingforsi egyetem jogi fakultásának 52 nő-hallgatója van. – Tokióban Uta Imai szerkesztésében „A huszadik század asszonya” címen feminista folyóirat indult meg. – Olaszországban „La Voce della Donna” címen a nők választójogát szolgáló lapot indítottak. – A berlini léghajózási egyesület Emmy la Guiante asszonynak a megfelelő vizsga megejtése után kiadta a léghajó vezetési oklevelet.

IRODALOM.

BEÉRKEZETT ÚJ MŰVEK:*

Sarkadi Ignác: A munkásbiztosító törvény magyarázata és gyakorlati rendszere. Budapest. Pallas iród. és nyomdai r. t. Ara 4 kor.

Vámbery Armin: Nyugat kultúrája keleten. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia kiadása.

Ellen Key: Ráhel Varnhagen. Leipzig. E. Haberland. Ara 4 M.

Upton Sinclair: The industrial Republic. London W. Heinemann.

Ugyanaz német fordításban: In zehn Jahren címen. Hannover. Adolf Sponholtz.

Anna de Savornin-L o h m a n: Fragensmüde. Leipzig, Amsterdam, Maas & van Suchtelen. Ara 4 M.

A szocializmus. Kovács Gábor dr. Stampfel-féle kiadóhivatal. Tudományos zsebkönyvtár. Ara 1,80 korona. Rövid igen tartalmas kivonatban összegezi e könyvecske a szocializmus tanait, lényegét. Olyan munka, amely a tudományos ismeretekről ment előítéleteket az objektív tények igazságával lerombolja. Tudást nyújthat az olvasók azon óriási tömegének, amely csak olyan ismereteket kész megszerezni, amik szűk szavakban, rövid összefoglalásban ismertetnek egy-egy nagy eszmét. A könyvecske a szocializmus kérdésének megismerésére igen alkalmas; megszerzését ajánlhatjuk.

MULTATULI

(sch. r.) Ha valamiért sajnáljuk, hogy a hollandiaiak csúnya, krakogásszerű nyelve nem kötelező része a műveit ember szellemi batyujának, akkor csak azért, mert Multatuli ezen a csúf nyelven írta a világirodalom legértékesebb gyöngyeihez tartozó műveit.

Multatuli szenvedéseiből választott írói álnevet a polgári Eduard Douwes Dekker fedezésére, író lett nem az irodalom kedvéért, nem művészi ösztön hajtotta az irodalom területére, hanem aktív természetének tevékenységi ösztöne, amelyet regényes életpályáján nem érvényesíthetett a szükségyszerű erővel.

„Max Havelaar” című regénye első irodalmi műve: Önéletrajz. Azonban nem abból a fajtából való, amelynek főcélja az író személyének történetének ismertetése. A láncravert oroszlan megremegtető bődülménye abban a percben, amikor öserejének sikerült a láncokat széttépni: ez a benyomásunk, ha azt a szociális érzéstől hevített vádat olvassuk, amelyért a

* Bírálatakat fentartjuk magunknak.

Max Havelaar íródott. Kormányza zsarnokságát, a gyarmatlakók nyomorát tárta fal a közönség elé. Csak azért irodalmi formáiban, mert más alakban elnyomták vádjait, adatait elhallgatták vagy meghamisították, amikor tekintélyes állami hivatalából küldte azokat világgá.

A világ egyik legnagyobb poétáját nyerte a hivatalából kiülődött tisztviselőben. Az igazság, a szeretet és a szerelem, a szabad gondolat és az emberi szolidaritás útjának építő mestere lett. Csákányával kíméletlenül irtotta a kiépítendő utat lepő érzelmi és értelmi vadont-Herkulesi erővel mérte vágásait: nem hadonázva, hanem a mindenek lényegét biztos szemmel felismerő mester biztosan találó, halálosan sebző csapásaival.

A társadalmi intézmények elleni felháborodás szüzerővel tört ki belőle, tenni vágyott, rombolni és jobbat alkotni akart, de az eszközöket kicsavarták a kezeiből, száját betömték, úgy, hogy tevékenységi ösztöne akarata ellenére is az irodalom útjára terelte. Művei fejlődésének erőszakosságáról tanúságot tesznek. Stílusa, koncepciója az irodalom egyetlen szabályához sem alkalmazkodik. Multatuli nem ír, hanem beszél. Könyveit olvasva, nem egy évtizedek előtt meghalt szerző, hanem egy velünk szemben élő, hozzánk élő szavakkal, gesztusokkal beszélő lebilincselő ember társágában vagyunk.

Irályának különleges érdekessége az a személyes viszony, amelybe Multatuli az olvasóhoz helyezkedik. A szabadalmazott irodalmárok ugyan aggályosan rázzák a fejüket, hiszen az utanaméréseknél sehogysen kvadrálnak a hivatalos patronok az elemezett munkával, de Multatulinak nem az volt az ambíciója, hogy az irodalom parnasszusán hivatalos helyet foglaljon, hanem hogy munkái lazítsanak, felforgassanak és újat, szebbet építsenek az emberiség boldogulása javára.

És lázított. Hollandia mai kultúrájának viselői Multatuli neveltjei. Multatuli vállain generációk emelkednek a tisztább élet megkívánása és megeremtése felé. Az asszonyok Messiásukat tisztelik benne. Szenvedett értük és velük és hitét, amely az asszonyt emberi polcra emeli, beleplántálta Hollandia ifjúságának szívébe.

Nőmozgalom még alig volt Európában, amikor Multatuli mindazokat a problémákat felvetette, amelyekért évtizedek óta küzdenek az öntudatos asszonyemberek. Minden fájdalom, minden bajuk kifejezést talál Multatuli-ban, egyikében azon kiváltságosoknak, akik a másik nem pszichológiai és fiziológiai sajátosságait tökéletesen interpretálják.

Maró gúnnyal ostorozza azokat a jogi és szociális berendezéseket, amelyek a nőt a nemi

élet területére szorítva kizárják az emberi tevékenységből. A logika egyszerű eszközzel élénk tárja nézeteink, fogalmaink ferdeségét.

A törvénytelen és törvényes család értékelésében előljárt azok közt, akik nem a házasság formájából, hanem belső lényege után következtetnek értékére.

A család zsarnoksága mesterére talált Multatuliban. Ő, aki rajongásig szerette és becsülte családját, legerősebb csapásait a család intézménye ellen intézte. Mesterművében: „De Geschiedenis van „Woutertje Pieterse” – „A kis Walter kalandjaiban” a család körül szövött legendák garmadáját lerombolja, de ugyanabban a műben megtaláljuk Holsma doktor családjában azt az ideális szervezetet, amely megtesztésíti legnemesebb eszményeinket.

A kis Walter az őseredeti naiv gyermek: az angyal, de az ördög csiráival is. Minden rossz fejlődésre alkalmas hajlamot gőzerővel fejleszt a család, míg túlnyomó jó hajlamait Holsmáék, Femke, az öreg páter, szóval az idegenek értik meg és fejlesztik. Walter könyvét „szülők könyvének” nevezném, ha nem irtóznám az ilyen osztályozástól. Bizonyost minden gyermeknek kívánnám, hogy szülei olvassák el ezt a ragyogó poézissal, tündöklő fantáziával megírt olyan nagyon reális könyvet, a gyermek lelki életének ezt a páratlanul megfigyelt, átértett és átértett megnyilatkozását.

Az autoritást iszonyúan megbíálja benne. Anya apa, király, tanító, pap nem abszolút törvénytörő lények. Legyetek anyák, apák, papok, tanítók de nem a szülés, a diploma árán, hanem fáradtság, szeretetteljes akarat, odaadás és megértés eszközén.

Reszketve gondolunk arra, hány Woutertjét öl meg a családi sablon, hány ilyen bájos, szűz gyermeklélek durvul el az Oldetied és Kopperth cégnek, a Pennewip tanítók értelmetlen, buta kezei alatt. Multatuli sok gyermeket mentett meg a telki igától, ezt hálásan vallja a németalföldi intellektuális társadalom.

Idegen nemzetek soká nem vehettek tudomást a múlt század e legnagyobb írójáról. Az utolsó évtized azonban fordítások útján közelebb hozta Európa közönségéhez.

Kiválóan értékesek Multatuli kongeniális fordítójának, Wilhelin Spohnak német átültetései. Multatuli, különleges stílusánál csak a legrajongóbb odaadás produkálhatta azt, amit Spohr a fordításaiban nyújtott. Multatuli olyan irodalmi magaslatról szórja szét egyetemes tudásának szikráit, amely felé a hivatalos irodalom csak pislogva kacsingathat, de amelyre értően nézhet fel minden „laikus” aki

* Multatuli. Auswahl aus seinen Werken. M. 4,50. Mast Havelaar, ára 2.– M. Abenteuer des kleinen Walter. 2 kötet ára 5.–M. Valamennyi J. C. C. Brans, Minden/W kiadásában.

az emberiség szívverésében nem a maga szívének dobbanását keresi, mint a legfontosabbat. Multatuli írásait saját szavainak tanúsága szerint először az asszonyok értékelték, hatalmas művészi és etikai súlyuknak megfelelően.

„A férfiaknál azonban csak húsz év múlva mutatkozik majd szellemi befolyásom, ha azok kormányozzák majd a társadalmat, akik gyermekkorukban olvastak engem. Aki fellépésem idején már öregebb volt, az amúgy is menthetetlenül betelt kávé, cukor, bibliai isten, corpus juris, értékpapírok és egyéb nevű boltiáruval. Küzdenek majd a nevemben, ha én már nem leszek. Oh, tudom, halálra van szükség, ha életet akarunk kelteni és nem vezet más út az égbe, mint Golgothán keresztül. De ez nem ok arra, hogy Golgotha előtt elaludjunk, sőt ellenkezőleg. Oh, mily kényelmes utat jelöl a legenda annak a Jézusnak. Mily kevés bosszúság és unalom fekszik az ő: „én mondom nektek”-je és a „consummatum est” között. Mily rövid és gyorsan befejezett az ő háborúja ... mily kevés tábori szolgálat. Jött, látott, korholt, gáncsolt és megöletett.

Ahol ragaszkodást találtam, az többnyire az asszonyoknál volt. Természetes is, ők ennek a Judeának a szamaritánusai. Ennek a társadalomnak a páriái. Ezt nem szabad nekik, azt nem szabad ... predesztináltak arra, hogy minden megváltási szózatra hallgassanak. És én azzal az „esztelen vággyal”, hogy a világ fájdalmait viseljem, hivatott vagyok az ő szabadság-nélkülözésük miatt szenvedni”.

Multatuli szenvedése azonban nem érzélgős együttérzés fuvalomszerű jajgatására viszi, hanem megfúvatja vele a riadót kíméletlen harcra a lelkeket bántó bilincsek ellen. Munkáinak minden betűje ennek a riadónak egy-egy kottája. Az emberiség nevelői között ragyogó hely illeti a nagy hollandi költőt.

HOGYAN VESZETT EL EGON SZÁMÁRA A JÓ ISTEN.

Írta: FRANZISKA MANN-BERLIN.

Egon alig tudott még papát és mamát mondani, amikor megismertették a jó Istennel. A jó Isten az égben lakott és mindent látott. A dada számtalan mesét tudott mondani az Isten jóságáról. De mindamellett értett ahhoz is, hogy mumusként emlegesse a jó Istent, ha Egon azzal próbálkozott, hogy a maga módja szerint élvezze az életet.

Mikor Egonnak kis húgai születtek, anyja még kevésbé jutott hozzá, hogy a kis vadóccal foglalkozni úgy, hogy a gyerek nevelése nagyrészt a jó Istenre maradt. Behatóbb magyarázatokba ritkán bocsátkozott valaki Egonnal. Az elfoglalt embereknek nagyon hosszadalmas lett volna végigmagyarázni, hogy miért kell egy gyermeknek jónak lennie.

Öt éves korában Egon már csaknem cselédet pótol. Kitűnően értett a bevásárláshoz és mindenféle megbízásokhoz. Mindent pontosan és jókedvűen intézett el. Bár még szívesebben végezte volna hordár munkáját, ha nem lett volna az a bizonyos mese a jó Istenről. Bosszantó dolog, hogy annak mindent látnia kell. Elküldték például Egont 20 fillér ára cukorért. Természetesen felbontotta a zacskót és belekandikált. Ez csak nem bűn? Emellett arra gondolt, hogy a mama bizonyára nem venné észre, ha letörne a cukorból annyit, amennyi a két ujja közt elfér. De a jó Isten megint útban volt. Egon mégis letört a cukorból egy ici-pici darabkát. Már ki is nyitotta a szájacskáját, – de nem, mégsem – és – visszadobta a piszkos morzsákat a zacskóba.

Naponta végigszenvedett a gyerek ilyen küzdelmeket. A névtelen hősök közé lehetett volna sorolni.

Szerette volna tudni, hogy a nyalakodás is bűn-e. Nem volt benne biztos. A kalács alig lett kisebb, ha végig nyalták, de a finom ízét azért érezni lehetett. A kis húgocskák persze soha sem vetemedtek volna ilyenre. Ezt Egon nagyon jól tudta, de neki, mint fiúnak bátorinak kellett lennie. Nagyon, nagyon szerette volna tudni, hogy büntetik-e a nyalakodást.

Először egy félfont vajon próbálta ki a lépcső leg-sötétebb zugában. A „tett” elkövetése után, a lépcső leg-felső fokán feszülten várakozott, hogy vajon mit tesz most a jó Isten. Egész délelőtt várt, délután is és este is – de semmi sem történt.

A jó Isten tehát semmit sem vett észre.

Ettől a naptól fogva merészebb lett Egon a jó Istennel szemben.

A testvérkéi előtt nem említette a felfedezését, mert ha mind a hárman nyalakodtak volna, akkor talán mégis rájött volna a jó Isten.

Az ég, az angyalok és az ördögök élénken foglalkoztatták az okos gyermek fantáziáját. Hisz oly nagyon sietette a jó Istent és gyermeki lelke úgy tudott örülni az angyaloknak! Minden kívánságával bizalmasan fordult Az égiekhez.

Egyszer megkérdezte az atyját, hogy a jó Isten csak a gyermekeknél lát-e mindent és rövidlátó-e, ha a nagyokról van szó. Neki úgy rémlik, hogy a nagyoknál már nem figyel annyira.

Rövidesen sejteni kezdte, hogy a nagyok miért nem félnek a jó Istentől.

Éva húgának a labdája egyszer begurult a konyhaszekrény alá. Egon a földre feküdt és úgy próbálta a sétatálcájával kihalászni. Keresés közben a szekrény sarkában egy pénzdarabot vett észre. Nem láthatta tisztán, hogy milyen pénz volt, de mint a villám futott át az agyán az a gondolat, hogy ezt a felfedezést titokban kell tartani.

A labda hamarosan előkerült. Egont azonban nagyon nyomta a titok. Voltaképpen nem is tudta, miért nem szólt rögtön az anyjának, hogy pénz van a szekrény alatt.

Három nap telt el, anélkül, hogy egyéb történet volna, mint hogy Egon minden őrizetlen pillanatban bepislantott a konyhaszekrény alá, vajjon a kincs ott van-e még.

(Befejezés köv.)

Ügyvezetőség:
VI., Kemnitz-utca 19.
Pénztáros:
HELLERNÉ BOLBERITZ GEORGINA
V., Arany János-utca 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 6 korona.

**GYAKORLATI
TANÁCSADÓ**
V. ker., Mária Valéria-
utca 12., II. em.
Pénteken este 6–8-ig.

Beköszöntő. Az újesztendő egyesületünket már átépített saját helyiségében találja, melyért hálás köszönet illeti a Társadalmi Múzeum igazgatóját. Szántó Menyhért min. osztálytanácsost. Gyakorlati Tanácsadónk hivatalos óráit és szoros értelemben vett egyesületi előadásainkat már decemberben is itt tartottuk; nagyobb nyilvánosságú előadásaink megtartására – míg a Társadalmi Múzeum nagy díszterme elkészül – az újjáruházta termét vesszük igénybe, amely már sok fontos gyűlésünknek és jelentős sikerünknek volt színhelye.

Kérjük tagtársainkat: keressék föl új otthonukat a hivatalos órákban mindannyiszor, valahányszor ügyünk érdekeinek előmozdítására alkalmat látnak, vagy saját ismereteiket gyarapítani kívánják, továbbá ha egyéni tapasztalataikból folyólag nekünk új tényeket szolgáltatni vagy fölünk útbaigazítást nyerni óhajtanak. A szolidaritás érzése kössön össze mindannyiunkat. Egyesületi munkánk részleteire vonatkozólag köszönettel vesszük és a legközelebbi választmányi ülésen megvitatjuk tagtársaink eszméit és kívánságait. Új tagok szerzésével erősítsük egyesületünket. – Erre az év eleje a legkedvezőbb időpont.

Klubhelyiség létesítését kívánják tagtársaink közül számosan, avval a megokolással, hogy egyetlen létező olvasóteremben sem találják meg az őket elsősorban érdeklő, a nőkérdést tudományosan tárgyaló szaklapokat. Egyesületünk éppenséggel nem zárkózik el ennek a kívánságnak teljesítésétől, ha néhány tagtársunk magára vállalja az erre szükséges tőke megszerzését. Egyébként rendelkezésünkre fog állani a Társadalmi Múzeum könyvtárának rendezése után annak olvasóterme, amely egyesületünk kisebb előadótermével szomszédos. Bírjuk az igazgatóság ígéretét, hogy ez a könyvtár a főkérdés irodalmával és általában szociológiai munkákkal bőven fog rendelkezni. Az egyesületünk hivatalos óráin megtekinthető munkákén kívül egyelőre a Fővárosi könyvtárban (Központi városház, károlykörüti bejárat, I. em.) találnak tagtársaink legmodernebb általános szociológiai és speciális feminista munkákat és folyóiratokat.

Adományok: Egyesületünk javára december hó folyamán Glücklich Emil dr. 100 K-t, Ivándi Gézáne 14 K-t, Kunosné Szét Rózsa 10 K-t és Pikler Blanka 4 K-t adományozott.

Decemberi Krónika. Az új helyiségben első előadónk Márkus Dezső dr. volt, akinek közjogi és közigazgatási tanulmányok című tanfolyamát különösen politikai bizottságunk hallgatja nagy haszonnal.

Nyilvános előadást tartott egyesületünk felhívására Vidéky Apolla, aki a szociális munka terén szerzett gazdag tapasztalatok alapján az ifjúság munkásságát tartja föltétlenül szükségesnek és magára az ifjúságra mérhetetlenül hasznosnak. Reméljük, hogy az ő lelkesítő szavai hozzá fognak járulni egyesületünk régi törekvésének megvalósításához: a jótékonykodás elavult módszereitől elteríteni és komoly szakértelmen alapuló, céltudatos és szervezett szociális munkára nevelni az ifjúságot.

Egyesületünk gyászsa. Az ó-esztendő ránk nézve súlyos csapással végződött: **Peres Sándor**, pedagógiai törekvéseinknek egyik hathatós segítője, szociálpedagógiai tanfolyamaink eddigi előadója, szülői értekezleteink lelke, hosszú és súlyos betegség után elhunyt. A sablonos gyászünnepekben, amelyek éppenséggel nem felelnek meg az elhunyt puritán lelkületének, egyesületünk testületileg nem vesz részt. De örízni fogjuk ennek a valóban hivatott tanítónak pedagógiai hagyatékát, amelyet egy külön erre szánt szülői értekezleten ismertetünk meg tagtársainkkal.

Egyesületünk tagsági díja a múlt közgyűlés határozata értelmében ezentúl **legalább évi 10 K**; oly egyesületek tagjai, amelyeknek hivatalos lapja A Nő és a Társadalom, csupán 6 K-t fizetnek. Néhány tagtársunk még nem fizette meg az 1907. évi tagsági díjat; ezt január 10-én – ha addig be nem érkeznek – postai megbízással fogjuk behajtani. A tagsági jegy előmutatását előadásainkon mindenkor megkivánjuk, ha tagtársaink kedvezményes belépődíjra vagy szabad bemenetre tartanak igényt. Pénzbeszedőnk minden pénteken este 6-8-ig egyesületünkben található s a tagsági jegyek ott is kiválthatók.

Januári munkaterv. Pénteken, január 10-én este 6 órakor az újjáruházta közgyűlési termében (VI., Váci-utca 62).

Adele Schreiber (Berlin); **DAS MODERNE MADCHEN.** (Egy új leánytípus.) Jegyek ára 6, 4 és 2 K; egyesületünk tagjai számára 4, 2 és 1 K. Kaphatók egyesületünkben és Alberti és társa zeneműkereskedésében IV., Kossuth Lajos utca 15. A „Das Kind” című enciklopédikus mű hírneves szerzőjére, Németország egyik legkiválóbb szónokára fölösleges külön felhívunk tagtársaink figyelmét.

Kedden, január 14-én és 21-én este 6 órakor egyesületünkben:

Márkus Dezső dr., **KÖZJOGI ÉS KÖZGAZDASÁGI TANULMÁNYOK** – Vendégek 40 fillér belépődíjjal fizetnek.

Szerdán, január 8, 15., 22. és 29-én d. u. 5 órakor egyesületünkben:

Glücklich Vilma **ELŐADÓI GYAKORLATOK** (decemberről elhalasztott tanfolyam). Kizárólag egyesületünk tagjai számára.

Szülői értekezletek.

I. Pénteken, január 17-én este 6 órakor egyesületünkben:

MIBEN VÉTENEK A SZÜLŐK GYERMEKEIK EGÉSZÉGE ELLEN?

II. Pénteken, január 31-én este 6 órakor Ugyanott: **PERES SÁNDOR NEVELÉSI ELVELI.**

Tagtársaink figyelmébe ajánljuk és mindkét helyen minél tevékenyebb részvételüket kérjük:

1. A nemi betegségek elleni védőegyesület s z e x u á l pedagógiai vitáját, január 13-ától minden hétfőn este 6 órakor az új városházán (IV., Váci-utca 62).

2. A Nőegyesületek Szövetségének az anyaság védelmére és biztosítására vonatkozó vitáját, január 11-étől kezdve minden szombaton este 6 órakor ugyanott.

A női választójog nemzetközi szövetségének Amsterdam, Hága és Rotterdamban tartandó Júniusi közgyűlésére jelentkezéseket mást most kérünk.

Ügyvezetőség:
VI., Kemnitzer-u. 19.
Pénztáros:
HELLERNÉ BOLBERITZ GEORGINA
V., Arany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 6 korona.

**GYAKORLATI
TANÁCSADÓ**
V. ker., Mária Valéria-
utca 12., II. em.
Pénteken este 6—8-ig.

Január havában egyesületünkben a következő össze-
jövetelek lesznek.

Szerdánként pontosan este 8 órakor:

8-án: Steinberger Sarolta dr. orvosi
előadása; csak is nők számára.

15-én: Schwimmer Rózsa előadása: Jelenünk
és jövőnk.

22-én: Fieber Henrik dr. előadása a XIX. szá-
zad festőművészetéről.

29-én: Frank Olga dr. előadása a testgya-
korlásról.

Csütörtökönként: 9-én, 16-án, 23-án és
30-án este 8-9-ig Retorikai tanfolyam. Vezeti
Schwimmer Rózsa, egyesületünk elnöke. A tanfolyam
10 estére terjed { az egyesület minden rendes tagja látogathatja, de csak azok végezhetik eredményesen, akik az első órától kezdve vesznek részt benne.

Vasárnap, január 12-én: A Nemzeti Szalon
kiállításának megtekintése. Találkozás pontosan 10 órakor
az egyesületben. Belépődíj 8 korona helyett 60 fillér.

Vasárnap, január 26-án: Kirándulás a Zug-
ligetbe. Találkozás pontosan 10 órakor az egyesületben.
Visszaérkezés A városba délután 3 és 4 óra közt. Ebédet
mindenki vigyen magával.

Mindezeknél az összejöveteleknél szigorú pontos-
ságra kérjük a t. tagtársakat.

A lapunk múlt számában említett esti torna-
tanfolyamra és írógépjavitó tanfolyamra
még elfogadunk jelentkezéseket.

Ugyancsak elfogadunk előjegyzéseket a február-
ban kezdődő továbbképző tanfolyamokra
is. Új tanfolyamok a következő tárgyakból kezdődnek:
Magyar és német gyorsírás, könyvvitel, gépírás (hatféle
rendszerű írógépen).

Decemberi Krónika. A karácsonyi ünnepek miatt
csupán három szerda esti összejövetelt tartottunk december
havában. Az elsőt Stein Fülöp ár. ideg orvos tartott
rendkívül tartalmas és szép előadást az idegesség meg-
előzéséről. A létért való súlyos küzdelemben, a nemi élet
visszásaiban és az alkoholizmusban látja az idegesség
főokait. Megelőzésére tehát a megelőzési viszonyoknak
szervezkedés útján való javítását, a nemi életet burkoló
tévtanok gyökeres kipusztítását és a szesz italoktól
való teljes tartózkodást ajánlja. A második szerdán,
az előadó utolsó pillanatban kénytelen volt lemondani,
miért is Grossmann Janka alelnök a nyugdíjker-
dést ismertette. Arra buzdította a tagokat, hogy idejében
szerezzék meg a nyugdíjbiztosítást, nehogy munkakép-
telenség esetén nyomorba jussanak. Következő szerdán
vitaest volt az egyesületben. Steiner Riza vezette be

a vitát, meggyőzően fejtegetve a szervezkedés előnyeit.
Az ipari munkásság példájával bizonyította a szerve-
zetség nagy erejét, hangoztatva egyúttal azokat a köte-
lességeket is, melyeket a szervezkedés minden dolgozó
emberre ró. Az előadást követő élénk vitában részt vettek:
Bagi Margit, Éliás Ilona, Klein Laura, Porjeszné Taub-
ner Margit, Téglás Éva, stb.

A vasárnapi munkaszünetnek a Karácsonyt és
Újévnapját megelőző vasárnapokra való felfüggesztését
kérte még november havában több kereskedői testület a
kereskedelmiügyi minisztertől. E kérelemmel szemben egye-
sületünk a miniszterhez intézett felterjesztésében a m u n k a-
szünet érvényben tartását kérte, ezúttal nem
is egészen eredménytelenül, mert — mint tudvalevő —
az említett vasárnapokon csupán déli 12 óráig engedte
meg a miniszter a árusítást és fuvarozást, irodai
munka azonban ez idő alatt sem volt
végezhető.

A Ferenc József betegsegélyző pénztár, mely
tudvalevőleg múlt év júliusa óta nőtagokat is felvesz,
addig, amíg saját kórházának női osztálya felépül, a
Vörös Kereszt kórházban helyezi el nőbetegeit. Ez alkalmal-
lalommal is figyelmeztetjük tagtársainkat, hogy az új
törvény értelmében minden munkaadó köteles beteg-
segélyzőbe beírni minden oly alkalmazottját, akinek
évi fizetése a 2400 K-t meg nem haladja. Ahol szükséges,
figyelmeztessék tagtársaink a főnököket erre a kötele-
ségekre.

Pártoló tagokat szerezni! Egyesületünk
anyagi felvirágzása feltétlenül megkívánja a
pártoló tagok szerzését. Tartsa kötelességének
minden egyes tagtársunk, hogy minden ismer-
őse, rokona, kartársa tagja legyen egyesüle-
tünknek. A pártoló tagok 6 korona tagdíj
ellenében díjtalanul kapják „A nő és a társad-
alom” lapot.

**A házasság nem akadály a tisztviselői
munkának.** A főváros egyik legelőkelőbb pénzintézetéből
nemrégiben kilépett egy nő tisztviselő azzal az indokolással,
hogy férjhez megy és a vőlegénye „nem engedi meg”,
hogy tovább is hivatalba járjon. A kilépés napján azután
az a meglepetés érte, hogy az intézet igazgatósága nem
engedélyezett neki végkielégítést, azzal az indokolással, hogy
a kilépésre nem volt oka. Ami más szóval annyit tesz,
hogy a házasság nem jelentette volna az állásról való
lemondását. Örömmel kell tudomást vennünk az igazgató-
ságnak józan felfogásáról, amely éles ellentétben áll azzal
az általános gyakorlattal, hogy házasság tisztviselőnőt nem
akarnak túrni az irodákban. Aki csak átmeneti pályának
tekint valamely munkakört, feltétlenül rontja a pálya
munkaviszonyait.

Az üzletek nyolcórái zárása. A kereskedelem összes alkalmazottaira nézve nagyfontosságú lehet az az értekezlet, amelyet a Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesülete, a Fővárosi Kereskedők Egyesülete és a Kereskedelmi Csarnok kiküldöttői együtt tartottak karácsony előtt. Elfogadták a következő határozati javaslatot: 1. Egyhangúlag hozzájárul az értekezlet ahhoz, hogy kimondassák az, hogy az üzleteket esti 8 órakor zárják. A főnöki testületek ennek érdekében tagjaik sorában a legmesszebbmenő agitátót fogják kifejteni és az alkalmazottakat támogatni fogják törekvéseikben. A szombati nap kivételt képez, amennyiben szombaton esti 9 óráig a kereskedők nyitva tarthatják üzleteiket. 2. Elhatározza az értekezlet, hogy a nyolc órái záróra törvényes rendezését együttesen fogják kérelmezni. 3. A vásári vásárnapokat illetően az értekezlet egyhangúlag kimondja, hogy azok rendeleti úton való megszüntetését fogják kérelmezni a kormánytól. 4. Ellenben az alkalmazottak képviselői hozzájárulnak ahhoz, hogy a karácsony előtti vásárnapon mindenkor munkaszünet legyen. E határozatokat be fogják jelenteni a kiküldöttök megbízójuknak és legközelebb értekezlet lesz, amelyen megállapítják a módozatokat, hogy milyen formában terjesszék megállapodásaikat és kívánságaikat a kereskedelmi kormány elé. Most csak az a kérdés, tényleg kiragadják-e ezt az évek óta vajdó kérdést az „értekezletek” hínárjából és végre valóra váltják-e a mindkét félre előnyös reformot.

A vidéki fiókegyesületek közleményei.

E rovatban közöljük ezután vidéki fiókegyesületeink közléseit is, amelyek mindenkor az egész havi programot tartalmazzak és meghívóul is szolgálnak. Miután minden tagtárs alapszabályszerűen megkapja a lapot, külön meghívókat nem küldenek szét az egyesületek. Feltételezzük, hogy minden érdeklődő a maga zsebnaptárában az egész hónapra előjegyzzi az összejövetelek, előadások pontos kelteit, úgy, hogy senki sem mulaszthat el egyetlen egy eseményt sem azon a címen, hogy „nem is tudtam róla”. Aki a lapot a hónap első vagy második napján nem kapja meg, reklamáljon rögtön a kiadóhivatalnál (VI. Andrassy-út 83.) hogy a hiányt azonnal pótolhassuk. Ismételten hangsúlyozzuk, hogy a lap alapszabályszerűen díjtalanul jár minden tagnak, aki tagdíjbefizetésével hátralékban nincsen. A vidéki közleményeket a fiók alapításának időleges sorrendjében közöljük. A vidéki nőtisztviselőket végül még arra is felszólítjuk, hogy hivatalos életüknek mindazon eseményeit, amelyek közérdekűek, vagy karunk szempontjából fontosak, írják meg lapunknak.

Pécs. Egyesületünk működéséről a következőt közölhetem: 42 rendes, 36 pártoló és 1 alapító tagunk van, Minden vásárnap délelőtt 10-12-ig és szerdán este találkozunk egyesületünkben. Vásárnap délelőtt megbeszéljük

a szükséges teendőket, szerdán este ellenben tagjaink közül, hol az egyik, hol a másik tart aktuális felolvasást. Az érdeklődés nagy és ha alapszabályaink jóváhagyattak, természetesen felkérjük majd a mozgalom hivatalos vezetőit egy-egy felolvasásra.

Január 1-én kezdődik egy német kurzus, melyre ezideig 12 tag jelentkezett.

Könyvtárunk 90 ajándékkönyvből áll, a tagtársak igénybe is veszik már. Ezideig a Kereskedelmi Alkalmazottak helyiségében vagyunk és ha reményeink valóra válnak, nemsokára saját berendezésünk lesz. Kartársaink élénk érdeklődéssel vesznek részt a szervezkedés munkájában. Buzgón gyűtenek tagokat, szereznek kedvezményeket. Állásközvetítési intézményeinket hamarosan életbe fogjuk léptetni. Ugyanígy arra törekszünk, hogy a szükséges továbbképző tanfolyamokat szervezzük.

KERTÉSZ TERÉZ.

Nagyvárad: nem küldte be a kéziratot, úgy hogy közleményei e számban hiányoznak.

Szombathely: A Szombathelyi Nőtisztviselők Egyesülete december hó elején saját helyiségébe költözött és ott hetenkint háromszor, hétfőn, szerdán és pénteken délután 6-8-ig hivatalos ót át tart. Az egyesület helyiségében állandóan élénk élet uralkodik; a tagtársaknak ott van alkalmuk egymással megismerkedni, szakkérdéseket megvitatni, esetleg tanácsot vagy útbaigazítást kapni.

Az egyesület működését „minden irányban megkezdette. Állásközvetítő irodájához bizalommal fordulnak a helybeli cégek, már több elhelyezés történt. Sajnálatos azon körülmény, hogy nagyobb igényű és jobban fizető irodák szükségletét nem lehet kielégíteni, mert több nyelvet bíró gyorsíró tisztviselőnek csak kevés van a kartársak közt, úgy, hogy a központ segítségével kell majd ezen állások betöltésére törekednünk.

Tanfolyamok fentartásával igyekszünk a bajt orvosolni. Január 2-án kezdődnek a gyorsíró és német nyelvi (tanfolyamok kezdők és külön haladók részére), melyek szintén az egyesület helyiségében naponként este 8-9-ig tartanak. Eddig 25 jelentkező van a három tanfolyamra.

Közgazdasági előadásokat tart január folyamán Ráday Gyula kereskedelmi iskolai tanár, az egyesület fáradhatlan pártolója, a polgári leányiskolában a következő témákról:

Jan. 5-én délelőtt 11 órakor: A munka

Jan. 12-én délelőtt 11 órakor: A pénz, az ár és a hitel.

Jan. 19-én délelőtt 11 órakor: A takarékoság, a pazarlás, a fényűzés.

Jan. 26-án délelőtt 11 órakor: A biztosítás.

Külön meghívókat nem küldünk szét. Ez úton hívja meg az egyesület a tagokat és minden érdeklődőt.

E helyen kérjük fel rendes tagjainkat, hogy tagdíjait lehetőleg minden hó első hetében szíveskedjenek lefizetni.

TROMBITÁS ERZSÉBET.

Minden magyar tisztviselő tartozik a Nőtisztviselők Országos Egyesületéhez!